

softconsulting

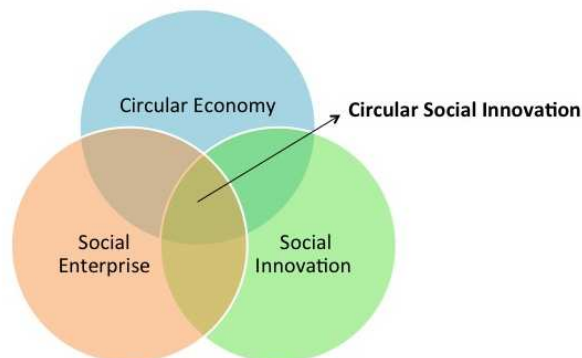
Autor: Lejla Softić, dipl.oec.¹

Cirkularna ekonomija i socijalno poduzetništvo

Cirkularna ekonomija ima za cilj smanjiti potrošnju neobnovljivih prirodnih resursa i minimizirati stvaranje otpada. Na taj način postiže se održivi način zadovoljavanja potreba čovječanstva, a da se pri tome ne narušava planeta Zemlja odnosno ekologija. Kako raste svijest o neodrživosti principa linearne ekonomije, jer iscrpljuje neobnovljive prirodne resurse sa našeg planeta, stvara se i potreba kreiranja novih radnih mjesta. Stoga se na tržištu pojavljuje i sve veći broj novih socijalnih preduzeća koja promoviraju primjenu ekoloških trendova u vlastitom poslovanju.

Šta je socijalno poduzetništvo?

Socijalno poduzetništvo (engl. Social entrepreneurship), poznato još i kao **društveno poduzetništvo**, razvilo se u vrijeme rastuće svijesti o tome da se količina problema s kojima se današnje društvo susreće teško može riješiti tradicionalnim neprofitnim i filantropskim pristupom. To je oblik djelovanja poduzetnika koji prepoznaju društvene probleme te na profesionalan, inovativan i održiv pristup sustavnim promjenama koje nadilaze nedostatke tržišta i iskorištavaju dane mogućnosti. Dok poslovni poduzetnici obično mjere učinkovitost pothvata kroz profit i povrat ulaganja, socijalni poduzetnici procjenjuju svoj uspjeh i kroz uticaj na društvene promjene, ali i kroz profit i povrat ulaganja.

Značaj socijalnih inovacija za cirkulatnu ekonomiju

Socijalno poduzetništvo koristi restaurativne i regenerativne principe za rješavanje raznih izazova održivog razvoja. Da bi se u linearnoj ekonomiji postigle značajnije promjene u društvu, potrebne su socijalne inovacije. Nadalje, brojni ekološki izazovi sa kojima se suočavamo u 21. stoljeću pogodno su tlo za kreiranje socijalnih inovacija.

Socijalne inovacije su nove društvene prakse kojima je cilj zadovoljiti društvene potrebe na bolji način od postojećih rješenja. Odnose se na dizajn i implementaciju novih rješenja koja podrazumijevaju konceptualnu, procesnu, proizvodnu ili organizacijsku promjenu, što u konačnici ima za cilj poboljšanje dobrobiti pojedinaca i društva u cijelosti. Mnoge inicijative koje se poduzimaju pri suočavanju s socio-ekonomskim i ekološkim problemima, a koje istovremeno pridonose razvoju cirkularne ekonomije, pokazale su se kao inovativne i nekonvencionalne solucije sa brojnim prednostima za cijelo društvo. Kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal socijalnih inovacija, neophodan je odgovarajući društveno-ekonomski i politički okvir, ali i finansijski poticaj za implementiranje društveno korisnih rješenja.

Osnovni značaj socijalnih inovacija je u kreiranju rješenja za različite ekološke izazove. Stoga fokus socijalnih (i konvencionalnih) preduzeća treba biti na osnaživanju zaposlenika da prošire svoja znanja i vještine, kako bi mogli proaktivno djelovati u lokalnoj zajednici, ali i na globalnoj razini.

¹ SoftConsulting s.p. Tuzla, Trg slobode 16 (BIT Centar), 750000 Tuzla, e-mail: lejla.softic@savjetnik.ba

softconsulting

Uloga socijalnih preduzeća u cirkularnoj ekonomiji

Neke od najinovativnijih projekata u cirkularnoj ekonomiji implementiraju socijalna preduzeća, koja nastoje stvoriti nove društveno-ekološki i finansijski održive poslovne modele. Za socijalna preduzeća može se konstatovati da su to poslovni modeli budućnosti, jer praktično pokazuju kako se efikasnije i racionalnije mogu organizirati privredne aktivnosti na način da se poštuju ekološka ograničenja, osnažuju ljudi i grade kapaciteti u zajednici. Glavna svrha socijalnih poduzeća je promicanje, poticanje i stvaranje društvenih promjena.

Cirkularna ekonomija zahtijeva od ljudi da rade zajedno u različitim preduzećima i sektorima. Na taj način otvaraju se nove poslovne prilike za ljude koji su trenutno udaljeni od tržišta rada (npr. marginalizirane grupe u društvu i sl.). Primarna uloga socijalnih preduzeća, u cirkularnoj ekonomiji, je stvaranje inkluzivnijih radnih prilika i to najčešće za pripadnike marginaliziranih grupa u društvu. U tom smislu, može se konstatovati da su socijalna preduzeća pioniri pri oblikovanju i širenju pozitivne prakse u oblasti cirkularne ekonomije.

Alternativni poslovni modeli privređivanja

Cirkularna ekonomija je alternativni ekonomski koncept i praksa koja je nastala kao potreba da se odgovori na sveukupne društvene i ekološke izazove koje je kreirala linearna ekonomija. Nadalje, socijalno poduzetništvo je nastalo sa ciljem da se kvalitetnije, bolje, uspješnije i brže riješe uočeni socijalni izazovi. Stoga ova dva alternativna koncepta odnosno modela ekonomskog djelovanja postaju sve više potreba suvremenog društveno-ekonomskog trenutka.

Iako su osnivači socijalnih preduzeća obično nevladine organizacije, to ne znači da korporacije odnosno konvencionalna preduzeća, sa ciljem rješavanja vlastitih poslovnih izazova sa kojima se suočavaju u obavljanju osnovne djelatnosti, udruživanjem sa drugim sličnim profitnim organizacijama ne mogu osnovati neprofitnu organizaciju (npr. Udruženje poslodavaca), koje će biti osnivač socijalnog preduzeća (npr. za recikliranje otpada i sl.). Na koji način će se osnovati i organizovati socijalna preduzeća, kako bi se riješio određeni poslovni i društveno-ekonomski izazov, zavisi od potreba konkretne ekonomsko-interesne grupe odnosno grupe pojedinaca koji su se okupili oko zajedničkog cilja, a to je održivi način zadovoljavanja potreba čovječanstva.

Zaključak

Brojne su studije i istraživanja u oblasti značaja cirkularne ekonomije i socijalnog poduzetništva, kao suvremenih ekonomskih i društvenih trendova. Socijalna preduzeća imaju za cilj ostvarivanje određene društvene svrhe na finansijski održiv način. S obzirom na brojne ekološke izazove sa kojima se sve više suočavaju brojne društvene zajednice, sve više socijalnih preduzeća se osniva sa ciljem primjene 'zelenih' tehnologija odnosno prakticiranja [4R principa](#) kojeg zagovara cirkularna ekonomija.

Socijalno poduzetništvo ima nekoliko prednosti: manja fluktuacija zaposlenika, bolja reputacija na tržištu, veće zadovoljstvo kupaca, smanjenje operativnih troškova i td. Nadalje, socijalna preduzeća pozitivno utiču i na poslovanje konvencionalnih preduzeća, koja da bi zadržala konkurentsku prednost na tržištu, u svom poslovanju sve više primjenjuju 'zelene' trendove i inkluzivne poslovne politike.

Holistički pristup cirkularnoj ekonomiji podrazumijeva sinergiju socijalnog poduzetništva i društveno odgovornog poslovanja koje praktikuju konvencionalna preduzeća sa ciljem zajedničkog postizanja ekonomskih, ekoloških i socijalnih interesa na održiv i društveno koristan način. Na domicilnom tržištu, u narednom periodu, možemo očekivati značajnije partnersko povezivanje predstavnika socijalnih i konvencionalnih preduzeća, kako bi se na višem nivou postigao održivi način zadovoljavanja potreba BH društva.